

ÉRVELÉS, TÁRGYALÁS, MEGGYŐZÉS - SZEMINÁRIUM

1-2. óra

Bevezetés. Retorika. Keretezés

Szabó Krisztina

kriszti.szabo@filozofia.bme.hu

MIÉRT LESZ HASZNOS?

2

Retorika

3

- Eredetileg díszes külsőségek között előadott beszédeket, ékes stílusú, nyilvános megszólalásokat jelentett.
- Ma a rendszeres gondolkodás és önkifejezés, a kulturált érvelés, vitatkozás eszköze.
- Tárgya minden nyilvános, közéleti megszólalás, minden közéleti kommunikációs helyzet, és szereplője minden nyilvánosan megszólaló ember.
- Beszédeket elemez: adott (gyakran heterogén) közönség és téma esetén milyen meggyőző érveket lehet találni.

A retorika 3 fő elemzési szempontja

4

- 1) **Logosz:** a logikai, jól felépített és bizonyított állítások retorikailag is értelmezhetők, hiszen képesek hatni a közönségre.
- 2) **Éthosz:** a vitában részt vevő fél a saját magáról alkotott képet építi fel, a személyiségével hat a hallgatóságra.
- 3) **Pátosz:** a vitában részt vevő fél a hallgatóság érzelmeit kelti fel (szavakkal, szimbólumokkal stb.) és ezeket az érzelmeket rendeli magához vagy ellenfeléhez.

Videó: A Rettenthetetlen

<https://www.youtube.com/watch?v=A74BUGZSVag>

Keretezés/framing

5

Keretezés/framing

6

A szövegek/kérdések **megfogalmazása** nagyban befolyásolhat akár tanúvallomásokat, esküdtszéki döntéseket is.

Pl. a kísérleti személyek két autó ütközését látják egy videofelvételen.

Az egyik esetben azt kérdezik tőlük:

„Milyen sebességgel haladtak a kocsik, amikor egymásba csapódtak?”
(„smash”)

Máskor azt:

„Milyen sebességgel haladtak a kocsik, amikor egymásnak ütköztek? („hit”)

Az első esetben 30 km/h-val nagyobb értéket becsülnek átlagosan!

A „csapódás”-os esetről az 1 héttel később felvett kérdőívben a kérdezettek már arra is emlékeztek, hogy a felvételen üvegszilánkok repkedtek, ami valójában nem történt meg.

További példák keretezésre

7

- 2001.09.11. a terror mint bűncselekmény v. a terror mint háború?
- Globális felmelegedés v. globális klímaváltozás?
- Adóteher v. társadalmi hozzájárulás?
- Adófizetők pénze v. közösségi fogyasztás?
- Egy rossz alma megfertőzi a többi v. rohad a rendszer?
- Ajkai vörösiszap-katasztrófa v. baleset?

Videó: G. W. Bush 9/11

<https://www.youtube.com/watch?v=QP1K84iRZPo>

Verbális kommunikáció

8

Nyelv és beszéd

Roman Jakobson 6 beszédfunkciója:

1. referenciális = ismeretovábbítás
2. emotív = érzelmi jelleg
3. konatív = akarat közvetítése
4. fatikus = kapcsolatteremtés
5. poétikai = esztétikai hatás
6. metanyelvi = nyelvi megformáltság

Verbális kommunikáció

9

- Artikuláció
- Hangerő
- Dinamika
- Hangsúly
- Hanglejtés
- Gyorsaság
- Tempó
- Szünet
- Hangszín

Figyelmi görbe

Nem verbális kommunikáció

10

Jellemzői:

- közvetlenebb, automatikusabb, gyorsabban feldolgozható
- egyből reagálunk rá (tudatosan és nem tudatosan egyaránt)
- kevésbé követjük figyelemmel
- kevesebb tudatos kontroll irányul rá
- hatásosabban kommunikálja az attitűdöket és az érzelmeket

Videó: For the Birds

<https://www.youtube.com/watch?v=MOiyD26cJ2A>

Videó: Once Upon a Time in the West

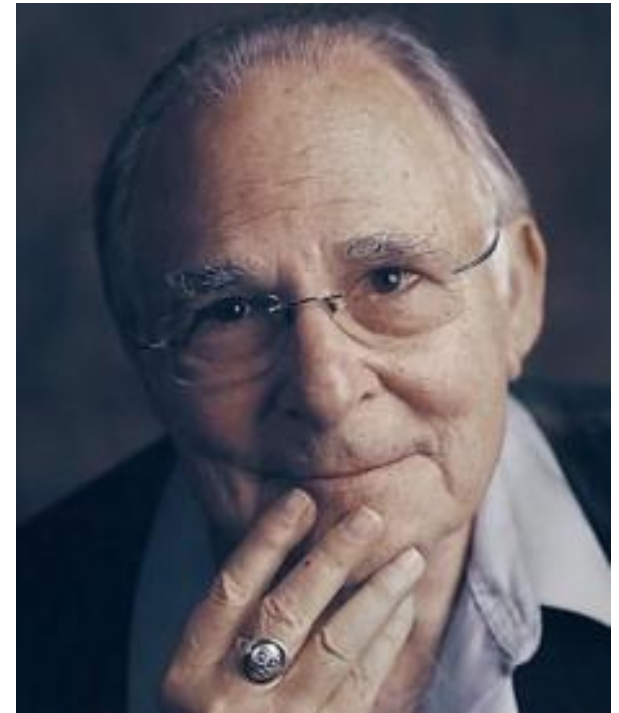
<https://www.youtube.com/watch?v=qwb3P0fuM1c>

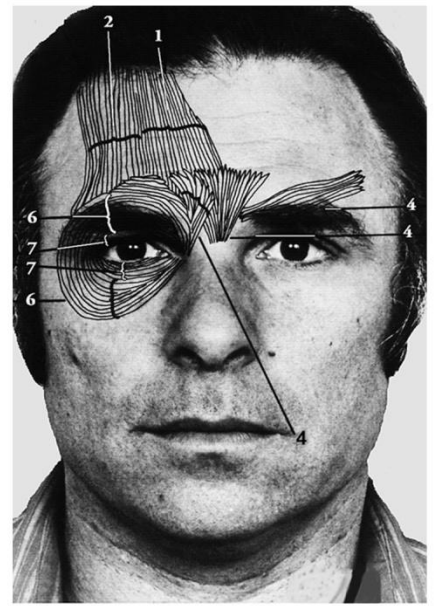
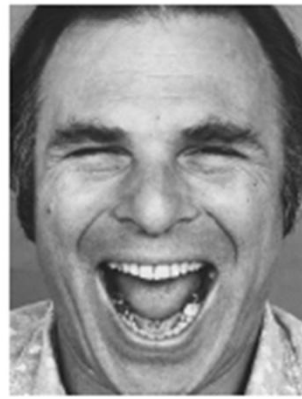
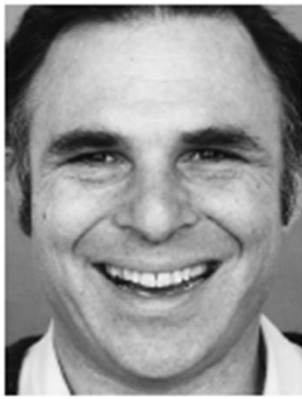
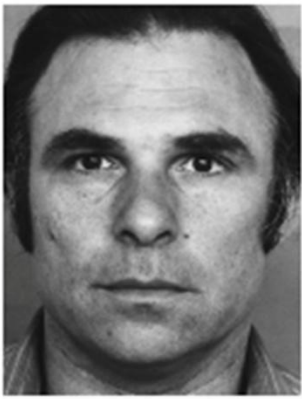
Paul Ekman

11

Univerzális arckifejezések:

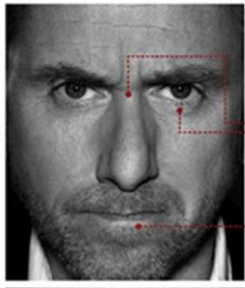
- a világon minden ember számára ugyanazt az érzelmi állapotot tükrözik.
- az emberi arckifejezések veleszületett, nem tanult válaszmintázatok, ezáltal nem kulturálisan meghatározottak.
- Kísérletei bebizonyították, hogy hét alapvető érzelem a világ minden táján egyetemleges: öröm, harag, meglepetés, undor, szomorúság, félelem, megvetés.

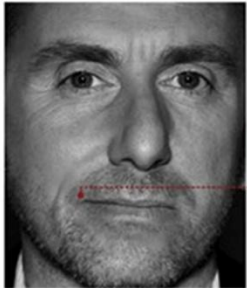
sadness

- ① drooping upper eyelids
- ② losing focus in eyes
- ③ slight pulling down of lip corners

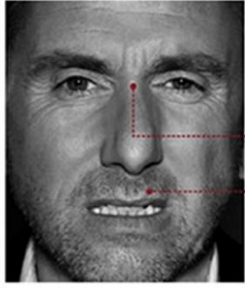
anger

- ① eyebrows down and together
- ② eyes glare
- ③ narrowing of the lips

contempt

- ① lip corner tightened and raised on only one side of face

disgust

- ① nose wrinkling
- ② upper lip raised

surprise

- Lasts for only one second:
- ① eyebrows raised
 - ② eyes widened
 - ③ mouth open

fear

- ① eyebrows raised and pulled together
- ② raised upper eyelids
- ③ tensed lower eyelids
- ④ lips slightly stretched horizontally back to ears

Paul Ekman - "Members of New Guinea's South Fore Tribe." at The Exploratorium, San Francisco

Nem verbális kommunikáció

13

Nem verbális üzenetek funkciói:

- társas helyzet kezelése
- az én bemutatása
- érzelmi állapotok kommunikációja
- attitűdök kommunikációja
- csatornavezérlés

Nem verbális üzenetek csatornái/változatai:

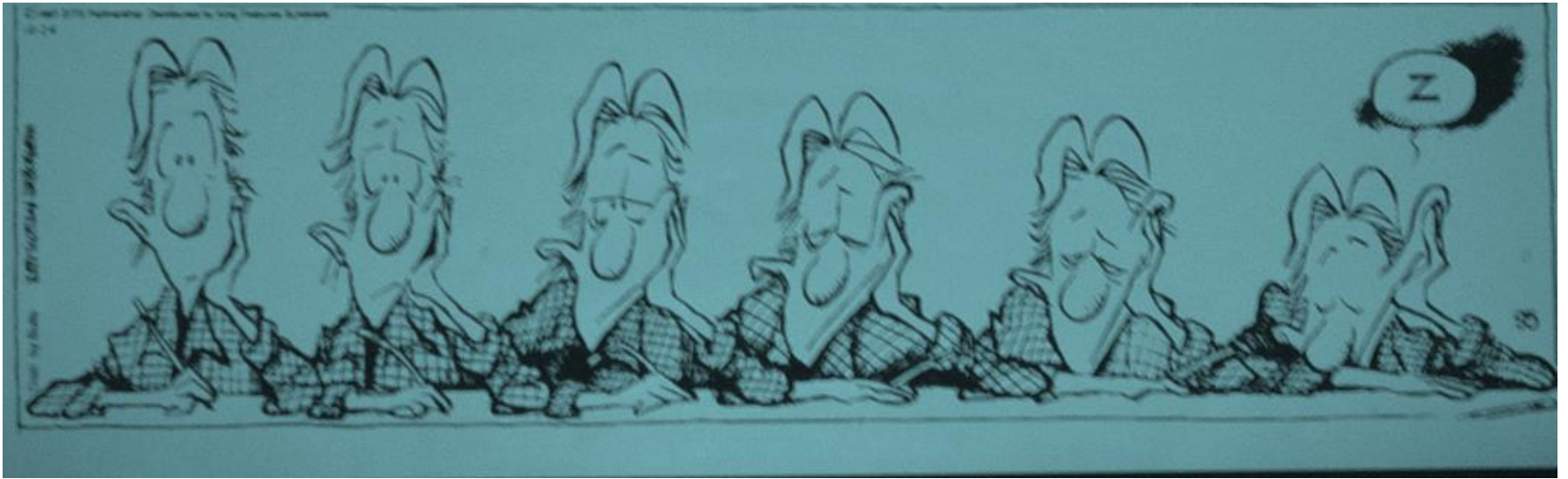
- Mimika, tekintet/szemkontaktus, gesztusok, testtartás, proxemika (térköz szabályozás), kinezika, érintés vagy érintkezés, hang/vokalitás.

Videó: Szirmai Gergely – Egyetemi lelkesítő beszéd

<https://www.youtube.com/watch?v=tfVhLdxgERA>

KÖSZÖNÖM SZÉPEN A FIGYELMET!

14

Szabó Krisztina
kriszti.szabo@filozofia.bme.hu